

Необходимость отъ прѣраждане.

Отъ научна и религиозна гледна точка

Прѣводъ отъ английски.

Въпросътъ за Прѣраждането е тѣй широкъ, щото, споредъ заглавието което избрахъ, азъ ограничихъ полето на нашата мисль тази вечеръ. Азъ не претендирамъ да говоря за цѣлото учение, но само за тази негова специална страна: „Необходимость отъ прѣраждане.“ Много сж въпроситѣ, които ще се повдигнатъ въ умоветѣ на слушателитѣ ми, въпроси които азъ не мога да се надѣвамъ да отговоря въ една кжса сказка: защо не всички си спомняме миналото? защо като гледаме назадъ не виждаме ясно пжтя по който е окрѣпвалъ нашия характеръ, по който сж се развивали нашитѣ мислителни и нравствени сили.

Много въпроси отъ този родъ ще се повдигнатъ въ васъ, но ако тази вечеръ азъ успѣя да ви покажа, че прѣраждането има поне една добра страна — дава разумно обяснение на живота, на човѣшкия напрѣдъкъ, на човѣшкия характеръ; ако мога да ви покажа, че то ни дава възможность да разберемъ много отъ проблемитѣ на живота; ако мога да ви покажа, както ще се опитамъ да сторя, че науката днесъ има нужда отъ него за да завърши своето учение за еволюцията; ако мога да ви покажа, че то е една необходимость отъ нравствена гледна точка, разбира се, ако искаме да запазимъ вѣрата си, че въ свѣта владичествува божествена справедливость и божествена любовъ въпрѣки множеството ужасающии факти изъ чловѣческия животъ; ако мога да ви покажа, че то е най-необходимо за чловѣческото съвършенствуване; и ако, най послѣ, мога да ви покажа — освѣннъ всичката му принудителна необходимость — че то не принадлежи само на източнитѣ религии; ако мога да ви покажа, че то е едно учение което принадлежи на древното Християнство толкова колкото и на другитѣ велики религии на свѣта; ако мога да ви пока-

жа, че въ християнската дрезност то заемаше своето подходяще мѣсто, прѣзъ първитѣ петъ столѣтия, въ ученията проповѣдвани отъ великитѣ учители и епископи на Християнската Църква; ако мога да ви покажа, че то никога не е отпадало съвсѣмъ отъ християнската мисль, че то никога не е изгубвало съвсѣмъ своето мѣсто въ християнската литература, и че неговото възобновяване днесъ е възобновяване на една истина отчасти забравена, а не усилие да се натрапи на хаистиянската вѣра едно учение, което принадлежи на нѣкоя чужда религия; тогава, може би, като съмъ показала необходимостта, азъ ще мога да очистя нѣщо отъ неяснитѣ въ ума на обикновения християнинъ, които го правятъ да отбѣгва отъ проучаването на това учение, и по този начинъ ще се надѣвамъ да подбудя вашитѣ умове да мислите и сждите, да подбудя вашитѣ собствени мислителни сили да приемите или отхвърлите, споредъ както намѣрите за добрѣ.

Защото азъ не поддържамъ, че е длъжностъ на сказчика да догматизира, да дава закони относателно какво другитѣ трѣбва да мислятъ. Азъ не поддържамъ, че е длъжностъ на сказчика да извършва самъ мислителската работа, и тогава да казва, че заключението трѣбва да бжде прието. Длъжността на сказчика е само да изтъкне истината както той я разбира, като остави на разума и съвѣстта на слушателитѣ да я отхвърлятъ или възприематъ както имъ се струва за добрѣ. Това, прочее, ми прѣдлежи да направя, да прѣдставя въпроса прѣдъ вашитѣ очи; вие сте сждитѣ, а не азъ.

Нека, най-напрѣдъ, видимъ научната необходимостъ отъ прѣзраждането. Въ настояще врѣме съществуватъ двѣ велики учения за еволюцията, за които може да се каже, че раздѣлятъ ученитѣ мъже на Европа на два лагера. Едното отъ тѣхъ нѣкакъ като че остава на заденъ планъ, а другото все повече и повече изтъква на лице. Първото е еволюционното учение на Чарлзъ Дарвина, второто е послѣдующето учение на Вайсмана. И двѣтѣ тѣзи учения сж важни за насъ; и двѣтѣ, за да могатъ да бждатъ завършени, иматъ нужда отъ учението за прѣзраждането. Защото и въ двѣтѣ тѣхъ се повдигатъ извѣстни въпроси, отговоръ на които само прѣзраждането дава; повдигатъ се извѣстни проблеми, които оста-

ватъ неразрѣшени безъ освѣтлението на това древно и всемирно учение. Азъ не казвамъ, че защото проблемитѣ сж неразрѣшими отъ науката зитова прѣраждане-то е вѣрно; но казвамъ, че когато се намѣри едно учение което обяснява проблеми, което обяснява това що науката не може да обясни, отговаря на въпроси които науката не може да отговаря, че това учение заслужава поне едно изслушване отъ страна на разумнитѣ хора, за да могатъ тѣ да видятъ дали въ него не може да намѣрятъ обяснение на нѣкои необясними факти.

Да вземемъ за една минута Чарлзъ Дарвиновото еволюционно учение въ най-широката му смисълъ. Двѣ главни точки изтъкватъ по отношение развитието на ума и нравствеността. Първо, идеята че качествата се прѣдаватъ отъ родителя на потомството, и че благодарение на събраната сила на това прѣдаване по наслѣдственостъ ума и нравствеността растатъ. Съ постепенното напрѣждане на чловѣчеството, резултатитѣ отъ растенето се прѣдаватъ на потомството, което, като стъпи единъ видъ на стѣпалото построено отъ миналото, може да продължава да слѣдва по-нагорѣ, като прѣдава на слѣдующето потомство увеличено богатство, което е получило отъ прѣдѣдитѣ. По този пжтъ чловѣчeskото напрѣждане се показва възможно и пълно съ надежда. Второ, редомъ тѣ това стои учението за борбата, за тѣй нареченото: „прѣживяване на най-приспособими“, учението че извѣстни качества даватъ възможностъ на нѣкои да прѣживѣятъ смърта на тѣзи, които нѣматъ тѣзи качества, и като прѣживѣятъ да прѣдадатъ на тѣхното потомство тѣзи качества, които ще имъ помагатъ въ борбата за съществуване.

Сега, тѣзи двѣ главни точки — прѣдаването по наслѣдство качествата отъ баща на синъ и прѣживѣването на най-приспособимитѣ въ борбата за животъ — сж двѣ отъ проблемитѣ, които сж твърдѣ трудно разрѣшими отъ обикновената гледна точка на Дарвинизма. Прѣдаването на качеството азъ ще разгледамъ когато ще говоря за Вайсмана; но по отношение втората точка, въпросътъ който ние сме длъжни да зададемъ на Дарвиниста относително развитието на висшата умственостъ и особено на нравственитѣ качества, е този: Допуща се отъ всички, че качествата, които ние призна-

ваме за човѣчески противъ тѣзи които ние имаме общи съ животнитѣ, които сж най-вече чисто човѣчески, сж състраданието, любовта, симпатията, пожертвуването на силния въ защита на слабия. Колкото повече отъ тѣзи качества намираме въ човѣка, толкова по-достоенъ за името си го считаме и това тѣй сигурно се признава, че покойниятъ професоръ Хексли, въ своята послѣдня лекция въ Оксфордъ, Шелдонския театръ, разгледвайки този въпросъ, обяви, че трѣбва да признаемъ, какво човѣкътъ, който е откъслекъ отъ Всамира, опълчва себѣ си противъ закона на Всемира; че той напрѣдва чрѣзъ себе-отрицание, а не чрѣзъ прѣживяване на най-приспособимото; че той се развива чрѣзъ себе-пожертвуване, а не чрѣзъ тѣпкане силния слабия, което е закона за развитие въ по-нисшитѣ царства на природата. И той задава въпроса: Какъ е възможно честицата да може да се опълчи противъ цѣлото и да се развива по единъ законъ, който е противъ закона по който се развиватъ всичкитѣ по-долни царства? И той отговаря съ подпитване: Не е ли защото въ човѣка се намира сжщото съзнание като това, което лежи въ основата на Вселената?

Дали той бѣше приготвенъ да даде положителенъ отговоръ на този въпросъ или не ние не знаемъ, но ние имаме като наслѣдство отъ устата на този великъ проповѣдникъ на еволюцията идеята, че законътъ на прогреса за човѣка е закона на жертвата, а не закона на борбата. Но тогава какво това значи? Когато вие стоите лице съ лице съ факта, че наистина оставатъ да живѣятъ (прѣживѣватъ) по-приспособимитѣ, какво това значи? Защото тѣзи, които жертвуватъ себе си, измиратъ. Какъ се появява и развива майчината любовъ, даже въ грубото животно, между тѣзи които ние наричаме обществени животни, и даже между най-жестокитѣ, грабливитѣ животни? Много ясно виждаме ние, че между животнитѣ майката жертвува себе си за своитѣ безпомощни рожби, като съ това нанася побѣда надъ закона на себе-съхранението, на запазването на своя собственъ животъ, побѣждава страха къмъ човѣка, вроденъ въ природата на дивитѣ животни. Майката-птица, майката-животно, жертвува своя собственъ животъ съ цѣлъ да отстрани неприятеля, човѣка, отъ пещерата или гнѣз-

дото, гдѣто малкитѣ сж скрити, въ който случай майчината любовь тържествува надъ любовта къмъ живота. Но тя умира съ жертвата. Тѣзи, които най-вече проявяватъ тази добродѣтель, умиратъ жертва на майчината привързаностъ; и ако, както ние дѣйствително намираме въ живота, общественитѣ добродѣтели, чловѣческитѣ добродѣтели, убиватъ тѣхнитѣ притежатели и тѣй оставатъ живи по-егоиститѣ и по-грубитѣ, тогава какъ можемъ обясни въ чловѣка растенето на духа на себе-пожертвуване, какъ ще обяснимъ това продължително възрастуване на тѣзи божествени качества, които правятъ чловѣка неспособенъ въ борбата за сществуване?

Сега, Дарвинизмътъ не дава отговоръ на този въпросъ. Опити само сж правени въ това направление. Тѣзи, които сж изучавали литературата на Дарвинизма, знаятъ, че въпросътъ не е билъ рѣзко поставянъ, а като че ли нѣкакъ избѣгванъ.

Учението за прѣраждането отговаря, че въ дългия животъ, дали този на животното или на чловѣка, себе-пожертвуването поражда въ характера една нова сила, единъ новъ животъ, една възбудителна сила, която се появява пакъ и пакъ въ живота въ вѣчно по-висша и по-висша проява; че макаръ формата (тѣлото) на майката да погива, душата на майката прѣживѣва и идва пакъ на земята слѣдъ врѣме; тѣзи, които иматъ такива майченски души, сж получили възпитание първо въ животинското царство и тогава въ чловѣческото царство, тѣй че това което душата е спечелила отъ жертвата на тѣлото, явява се като вродено въ прѣраждающата се душа за да благослови и повдигне свѣта. Оставането на душата неизмѣнна посрѣдъ мѣняющитѣ се форми (тѣла) е което прави възможно растенето на нравствения характеръ.

Ние минаваме сега къмъ въпроса за прѣдаването качествата по наслѣдство, което, както казахъ, ни води къмъ учението на Вайсмана. Вайсманъ установява два основни факта, първо, продължителността на физическия животъ — твърдѣ ясно за обикновеното виждане, но доказано отъ него по такъвъ единъ начинъ, щото отива по-надалечъ отъ гдѣто е достигнала коя да е научна мисль прѣди него — продължителността на фи-

зическия животъ, но ние ще видимъ, че за да се завърши (попълни) теорията, ние имаме нужда и отъ продължителностъ на умствения и нравствения животъ. И причината, поради която ние имаме тази нѹжда, съставлява Вайсмановия втори основенъ фактъ. Вайсманъ твърди, — и това твърдение все по-вече и по-вече се приема отъ ученитѣ мъже — че умственитѣ и морални и други придобити качества не се прѣдаватъ на потомството, че тѣ могатъ да бждатъ прѣдадени само когато сж втъкали себе си бавно и постепенно въ самата тъканъ на физическото тѣло на даденитѣ лица.

Сега, ако умственитѣ и нравствени качества не се прѣдаватъ, — и очевидността на това става все повече давяюща, — тогава гдѣ ще намѣримъ обяснението на чововческия прогресъ, ако не въ това, че паралелно съ продължителността на протоплазмата ние имаме и продължителностъ на една развивающа се душа? Не само това е необходимо, но по пжтя на тази теория, постоянно събаряна отъ фактитѣ на наблюдението, ние намираме че колкото по-висшъ е организма толкова по-голѣма е наклоностъта къмъ неплодовитостъ, или къмъ едно твърдѣ голѣмо ограничение числото въ вроденото потомство. Гениятъ — вече нѣщо установено въ науката — е безплоденъ, и подъ това се подразбира, че гениятъ не се стрѣми на първо мѣсто да увеличи числото на расата и втора че когато гениятъ има дѣте, дѣтето не проявява качества на гения, но въ болшинството случаи е посрѣдствено, даже клоняйки да падне подъ равнището на срѣдния чововкъ на врѣмето.

Това е единъ прѣдметъ отъ грамадна важностъ за въ бждаще. Защото гениятъ отъ настояще врѣме трѣба да показва нормалния уровень на епоха стотини години напрѣдъ. Гениятъ отъ настояще врѣме, дали гений на ума или на добродѣтельта, високата точка на повдигане на съврѣмения чововчески прогресъ, би трѣбало да показва мѣстото до което океана съ врѣме ще достигне съ изминаването на поколѣния. Ако той бѣше само една игра на природата, ако той бѣше резултатъ само на единъ щастливъ случай, ако той да бѣше плодъ на нѣкоя извѣстна причина, тогава той не щѣше да ни носи никаква надежда, той не щѣше да ни носи никакво обѣщание за бждащето; но ако работата стоеше тъй,

че въ този отдѣленъ гений ние намираме една душа която прѣзъ дълга опитностъ е събрала качества съ които е родена този пътъ; яко работата бѣше че паралелно съ продължителността на протоплазмата, има продължителностъ и на душа, душа която расте, развива се, както и формата расте и се развива, а! тогава гениятъ щѣше да бжде прѣдтечата на едно по-вѣлико челоуѣчество и най-низменото дѣте на земята можеше да се надѣва въ бждаще да се докатери до висотата на умъ и добродѣтель, на която той сега стои.

Това мнѣние за гения се подкрѣпя отъ изслѣдваніята; защото ние забѣлѣзваме, че гениятъ се ражда при двѣ различни условия: гениятъ на чистия умъ и добродѣтелята се явява при всѣкакви условия, а този на артиста иска едно особено тѣло. Първиятъ иска малко или нищо отъ физическо наслѣдство, но ние не можемъ да имаме единъ великъ музикаленъ гений, докато той не се роди съ едно специално тѣло, съ една деликатна нервна организация, една тънкость на осѣщанато, една острота на слуха. За да може единъ музикаленъ гений да се прояви напълно необходими сж тѣзи физически нѣща. Тамъ се изисква съдѣйствието на физическото наслѣдство, и какво намираме когато изучаваме биографията на музикалния гений? Че той обикновено бива роденъ въ музикантска фамилия; че двѣ или три поколения прѣди великия гений, фамилията е показвала малко много музикаленъ талантъ; и че, когато той, гениятъ, умрѣ, тогава музикалниятъ талантъ изгасва, и фамилията отстъпва назадъ въ реда на обикновената маса. Фамилията се разцвѣтѣва въ гения; тя не може да прѣдаде своя гений на потомството.

Тѣзи въпроси и особености на наслѣдствеността намиратъ своето корено обяснение въ учението за прѣраждането; защото какво учи то? То учи, че това, което е вдѣхнато въ формата (тѣлото на челоуѣка), е частъ отъ живота на Бога. Подобно едно сѣме, единъ зародишъ, зародишъ-духъ, то влиза въ мира на материята, носяйки всичкитѣ божествени възможности скрити въ себе, както сж скрити вжтрѣ въ сѣмето възможноститѣ на растението, което го е родило; въ този духъ-зародишъ се намиратъ всичкитѣ божествени сили, които даватъ възможностъ на челоуѣка да стане съвършенъ

както негова Отецъ на небето е съвършенъ. Но за да може да се достигне това съвършенство трѣбва растене, опитность, еволюция; въ всѣко едно идване на земята става събиране на опитность; въ дългитѣ междини отъ смъртъта до ново раждане, въ невидимия миръ, събраната на земята опитность се втѣква въ тъканята на душата; когато този зародишъ-духъ доде пакъ на земята той дохожда съ тази душевна дреха, състояща се отъ качества изтъкани изъ опитността събрана въ прѣдшествующия животъ на земята, и вроденитѣ идеи на дѣтето сж резултатъ отъ това изтъкаване.

Когато тази опитность е прѣработена въ качество, тогава духътъ и душата идватъ обратно на земята, стѣпватъ на стѣпалото вече достигнато съ опитността и борбата, и продължаватъ напрѣдъ развитието съ помощта на вроденитѣ качества, които сж резултатъ отъ прѣдишния животъ. Прѣзъ новия животъ повече опитность, повече борба, т. е. повече материали за по-нататъшно развитие; изтъкаването на това пакъ въ по-висши качества прѣзъ новитѣ междини отъ смъртъта до ново раждане. И тъй, стѣпка слѣдъ стѣпка, стѣпало слѣдъ стѣпало, по стѣпата на напрѣдка; въ основата на тази чловѣческа стѣлба стои най-ниския дивакъ; на върха на тази чловѣческа стѣлба най-висшия светецъ и най-благородния умъ, гений създаденъ съ бавна послѣдователность, съграденъ съ безчетни борби, въздигнатъ отъ падания както и отъ побѣди, отъ зло както и отъ добро; злинитѣ на миналото сж стѣпала върху които човѣкътъ се повдига къмъ добродѣтели, тъй че и въ най-ниския прѣстѣпникъ ние виждаме обѣщание на божественость. Той, тоже, ще се въздигне тамъ, гдѣто святията стои, и най-послѣ Богъ ще бжде виденъ въ всичкитѣ чада чловѣчески. Това е учението за прѣраждането.

Нѣка сега видимъ дали то не отговаря на фактитѣ отъ научна гледна точка.

Виждаме какъ гениятъ се създава. Той не дохожда изведнажъ въ свѣта съ нищо задъ него, направо отъ Бога създаденъ. Тей идва съ качества, които самъ си е развилъ постепенно чрѣзъ борба въ своето минало. Ние можемъ да разберемъ, като гледаме на него, защо днешнитѣ дѣца, родени отъ цивилизовани родители,

възприематъ бърже нравствено учение, отговарятъ на нравствени изисквания; и защо дѣтето на дивака, една млада душа, една дѣте-душа, не може да отговори на тѣзи учения, колкото и усилия да се употребятъ за възпитанието му. Възприемчивостта на дѣтето на цивилизования чловѣкъ отъ днешно врѣме къмъ нравствѣн идеалъ, къмъ нравствени правила, е почти непосредствена. Дѣтето отговаря на тѣхъ по природа; но това на дивака не може да стори това. Вие не можете да вземете дивашкото дѣте и да го повдигнете до точката, гдѣто стоятъ вашитѣ собствени дѣца, даже когато сж още въ забавачница. Тѣ нѣматъ силата да отговарятъ. Но щомъ като допустнемъ че духътъ продължава да живѣе, щомъ като допустнемъ че опитността се прѣобръща въ качества, че въ характера на новороденото дѣте можемъ да видимъ резултатитѣ отъ неговото минало, тогава започваме да разбираме какъ чловѣкътъ напрѣдва, даже когато Вайсманъ е правъ като казва че придобити качества не се прѣдаватъ; защото тѣзи умствени и нравствени качества не сж даръ отъ родителитѣ, тѣ сж мжно придобити трофеи на побѣтата на отдѣлната душа; и всѣка една душа иде да се роди въ новото тѣло съ резултата отъ своитѣ минали раждания на ржка, за да работи съ него въ настоящето. Тѣй това учение изпълва празнитѣ на научната теория, отговаря на проблемитѣ, на които науката не може да отговори, и, наблюдавайки развитието на съврѣмената наука, ние виждаме, че все повече и повече учението за прѣраждането се явява необходимо за да се попълне учението за еволюцията и да направи понятенъ напрѣдъка на характера и ума съвмѣстно съ развитието на формата.

Нѣщо повече, разнитѣ стадии на развитие, които намираме у хората, сж едни ясни знаци на миналото, на разнитѣ стадии на развитие на една душа. Когато отиваме изъ природата и наблюдаваме нѣщата отъ единъ и сжщъ родъ, ние ги намираме въ разни стадии на развитие; и ние постоянно намираме въ по-развититѣ същества бѣлѣзи на миналото, прѣвъ което то е прѣминало. Сега това е вѣрно не само по отношение тѣлата; то е еднакво вѣрно и за душата на чловѣка, защото, наблюдавайки хората, ние срѣщаме всичкитѣ стадии на нравствено повдигане. Въ настоящия моментъ, въ тази

само страна, въ този само градъ, ние ще намъримъ хиляди хора въ различни стадии на развитие по умъ и нравствена сила. Какъ ще обяснимъ това? Азъ тукъ не подразбирамъ нравствената страна, за която ще говоря слѣдъ малко. Какъ ще обяснимъ това научно? Защо това грамадно различие? или защо даже да има и най-малко различие? Ако вие кажете „растене“ вие се поставяте на здрава научна почва, защото наврѣдъ въ природата виждаме растене, различие въ размѣри различие въ развитие, и това сж степенитѣ на развитие на живото същество. Защо само по отношение ума и нравствеността да се захвърля на страна този принципъ на растене, като принципъ който обяснява различието въ състояние, и да се приема принципа — отхвърлянь отъ науката въ всѣка друга областъ — моменталното творение, моменталното появяване безъ причина, безъ прѣдшесвени стадии, безъ нѣщо, което да го обясни, за да се оправдае (ако можемъ да употребимъ думата) разликата въ растенето на ума и морала въ разнитѣ чловѣчески същества? нѣщо повече, ние намираме въ чловѣческия умъ бѣлѣзитѣ на неговото минало, подобно на бѣлѣзитѣ на миналото на чловѣческото тѣло; умътъ въ едно ново тѣло бързо прѣминава прѣвъ своето минало развитие, както знаятъ добръ всички внимателни наблюдатели надъ развитието на дѣтския уиъ.

Но това ме довежда до нравствения въпросъ. Азъ казахъ, че прѣбраждането е една морална необходимостъ, ако ние бихме искали да поддържаме нашата вѣра въ божествената справедливостъ и божествената любовъ лице съ лице съ фактитѣ на живота. Сега, нека взема два случая, дѣйствителността на които ще бжде твърдѣ ясна за всѣки единъ отъ васъ. Азъ вземамъ най-противоположни случаи за да направя картината много ясна. Идете въ нѣкой отъ най-мизернитѣ подземия гдѣто обитаватъ най-бѣднитѣ люде на Лондона. Дѣца сж родени въ тѣзи подземия отъ най-паднали родители, погледнато било отъ гледна точка на физическо наслѣдство, било отъ гледна точка на нравствената и умствена фигура на бащата и майката. Когато видите това дѣте въ люлката, вие можете да кажете, че то е едно дѣте прѣстѣпникъ; гледайки на тази дѣтска форма, вие знаете, че това дѣте еосждено на единъ животъ на мизерия и прѣстѣпление.

Вие можете да прѣдкажете това по формата на главата; вие можете да прѣдкажете по цѣлия типъ на чъртитѣ, че това дѣте е едно прѣстѣпно дѣте. И това е вѣрно. Тѣ съставляватъ отчаянието на възпитателя, както знаятъ всички, които сж идвали въ сѣприкосновение съ тѣхъ. Тѣ не отговарятъ на нравственъ позивъ, но само на страхъ, най-огрубяющия отъ възпитателитѣ. У тѣхъ нѣма нравственъ отговоръ; нѣма отговоръ такъвъ какъвто всѣки единъ отъ васъ би намѣрилъ у едно дѣте отъ вашата срѣда. Дѣдето иде въ живота съ бѣлѣга на прѣстѣпника върху си. Какъ бива то възпитано? То се възпитава въ тѣзи мизерни условия, може би, извѣстни нѣкому отъ васъ, гдѣто учителитѣ на дѣтето сж ударитѣ и проклятията, гдѣто дѣтето е учено да краде както вие учите вашитѣ дѣца да бждатъ честни, гдѣто то получава удари за гдѣто не е излѣгало, гдѣто прѣстѣпленieto се награждава, гдѣто всѣки опитъ на благородна постѣпка се наказва. Тази е атмосферата, въ която то е възпитано. То е учено да гледа на обществото като на свой неприятель, закона като свой тиранинъ, полицейския като свой врагъ — за да може да се опълчи противъ обществото. Какъвъ е неизбѣжния резултатъ отъ това лошо възпитание? То попада въ рѣцѣтъ на закона. Законътъ днесъ се старае да бжде повече милостивъ отколкото бѣше прѣди 20 или 30 години, и мжчи се да направи реформи. Но реформи сж възможни само тамъ, гдѣто има нѣщо въ главата и сърцето да отговори на тѣхъ. И азъ вземамъ случая — а хиляди сж тѣ — гдѣто тази сила на отговоръ не се намира. И когато порастне то става единъ мжжъ, който минава отъ едно прѣстѣпление къмъ друго, отъ единъ затворъ къмъ други, обрѣщайки се постепенно въ това, което е срамъ на нашата цивилизация — единъ навикналь прѣстѣпникъ. Отъ една стадия на прѣстѣпленieto въ друга отива той, никой да му помогне, никой да го спаси, никой да го повдигне, докато най-послѣ въ нѣкой буенъ моментъ на отчаяние или пианство, или страсть, нанесе нѣкой гнѣвенъ ударъ който отнѣма животъ, и тогава чловѣческото правосудие вземе отъ него живота, който е отнелъ другъ единъ, и тѣй свършва своя мизеренъ животъ на бѣсилката въ нѣкой затворъ. Неговата грѣшка? Той никога не е ималъ случай. Той е дошелъ на свѣта

направо прѣстѣпникъ; той и го напуща единъ прѣстѣпникъ. Това е историята на негова животъ.

Друго едно дѣте е родено, и когато гледате на това дѣте въ люлката вие виждате бѣлѣга на гения върху него отъ часа на раждането му; въ формата на главата и типа на чертитѣ вие виждате величието на челоуѣческата душа, която обитава въ тази дѣтска форма. То е родено отъ благородни родители, които го заобикалятъ съ всичката нѣжностъ, и благодать, и любовъ. Съ поука и галене то е водено къмъ благородство въ живота, както другото е бито къмъ прѣстѣпление. Всѣко усилие, което то прави, е окуражавано; то слуша наоколо си всѣкакви думи на подкана и възбуждане, когато другото не е слушало нищо друго освѣнъ грубости и клѣтви. Чудеснитѣ му качества растатъ и се разширяватъ: то става се по-великъ и по-великъ съ всѣка нова година. Нему се дава най-хубавото образование, което страната може да даде; съотечественицитѣ му поздравляватъ новия гений—слава на тѣхната раса. Година слѣдъ година, мжжъ въ славата си, той слѣдва все повече и повече блѣскаво нагорѣ къмъ висотата, докато най-послѣ, посредъ всенароденъ трауръ, Вестминстерското абатство получи останкитѣ на смъртното му тѣло, и неговото име блѣсти като една звѣзда въ историята, която всички почитатъ и благоговѣятъ. Заслугата му? Той е билъ роденъ въ живота направо гений.

Кой изпрати тѣзи двѣ души на тѣхния жизненъ пѣтъ? Ако вие кажете, че прѣстѣпникътъ иде въ свѣта ново създаденъ отъ бога, а! тогава какво става съ божествената справедливостъ, върху която трѣбва да се облѣгатъ надеждитѣ на хората? Защото ако единъ е могълъ да бѣде направенъ направо отъ Божиитѣ рѣцѣ, защо трѣбало да бѣде направенъ и другия? Ако гениятъ може да бѣде създаденъ, защо тогава и идиота? Ако светията можалъ да бѣде създаденъ, защо тогава и прѣстѣпника?

Азъ зная, че вие може да кажете: „Това не сж въпроси на които можемъ да отговоримъ“. Но тѣзи именно въпроси сж, които отвличатъ стотини благородни сърца въ невѣрие, въ единъ скептицизмъ, който се показва наистина по-почтенъ отколкото вѣрата. Азъ говоря за нѣща, които зная. Тѣзи нѣща бѣха, които ме

направиха невѣрующа за много и много години. Човѣшкитѣ страдания и, което е по-лошо и отъ човѣшкитѣ страдания, човѣшката развала — защото грѣхътъ на човѣка е по-лошо отъ мжката на човѣка — тѣзи именно факти бѣха, които ме направиха невѣрующа; защото азъ прѣдпочетохъ да не вѣрвамъ въ Бога поскоро, отколкото да вѣрвамъ въ една висша несправедливостъ и въ отсъствие на любовъ въ мировото сърце. И тѣзи въпроси не сж въпроси на безмислени-тѣ, индеферентнитѣ и порочнитѣ; тѣ сж въпроси на узрѣлитѣ умове и на благороднитѣ сърца. Религията трѣбва да намѣри отговоръ на тѣзи въпроси, ако иска да държи най-благороднитѣ отъ дѣцата човѣчески вжтрѣ своята ограда. Ето защо азъ искамъ разглеждането на този важенъ въпросъ, и ето защо ми се струва, че най-вече религиознитѣ учители трѣбва да се занимаватъ съ тѣзи проблеми на човѣщия животъ.

Сега, да погледнемъ на това сжщото нѣщо пакъ отъ гледна точка на правда и любовъ. Нѣкои религиозни хора вѣрватъ, че този едничкъ животъ рѣшава цѣлото бждаще. Други не признаватъ това мнѣние, но мислятъ, че прогресъ, или щастие за всички, ще сж възможни и отъ другата страна на гроба. Сега, ако прогресъ се допуца, тогава цѣлиятъ принципъ на прѣбраждането се признава. Защото дали това е на този или на кой да е други миръ, ако прогресъ се допуца като законъ на живота, тогава развитието на духа и на душата се признава.

Но да прѣдположимъ, заедно съ грамадното множество въ Християнството, какво хората вѣрватъ или че този животъ рѣшава цѣлата бждаща сждба на душата, или вѣрватъ че макаръ всички ще прѣминатъ въ блаженство, но този животъ е единъ, едничкъ само, животъ, тогава колко трудно е да съгласимъ фактитѣ съ това убѣждение. Защо една човѣческа душа е родена въ свѣта въ дѣтско тѣло и умира наскоро подиръ нѣколко дена. Друга пъкъ прѣминава прѣзъ дългъ животъ отъ 60 или 70 години. Ако приемехме първата идея, че този животъ рѣшава цѣлото бждаще, тогава става твърдѣ трудно за единъ човѣкъ, който е живѣлъ своя дългъ животъ, да избѣга риска на вѣчното пропадане, отъ което дѣтето само благодарение на ран-

ната му смъртъ е запазено. Това е една ужасна несправедливостъ, когато челоувѣкъ хубавичко обмисли; защото никои не може каза, че дѣтето, което умира само нѣколко часа старо, се намира въ опасностъ отъ мизерно бждаще. Тогава защо да жъне то плода на блаженството, който възрастниятъ човѣкъ може да изгуби въ своитѣ борби на земята прѣзъ дългия си животъ?

Тази разлика въ дължината на челоувѣческия животъ става нераздѣлна отъ въпроса за правдата, ако допустнемъ само този едниченъ животъ. Ако се допустне това, тогава каква полза отъ живота, ако дѣтето, което е живѣло въ него само два или три часа, достига сжщото вѣчно блаженство, което достига и този, който прѣзъ дългия животъ отъ борби е тържествувалъ надъ изкушението и придобилъ добродѣтели? Важи ли нѣщо този животъ или не? Носи ли той нѣкоя полза? Ето проблемата, която трѣбва да се разрѣши. Ако той не важи нищо, и новороденото бебе слѣдъ смъртъ намира вѣчно блаженство, тогава твърдѣ трудно и да разберемъ, защо толкова много хора ще трѣбва да прѣминатъ единъ животъ отъ мъжки и страдания и на края нѣма да иматъ нищо отъ него. Каква полза отъ тази опитностъ, ако това учение е вѣрно? А когато стариятъ човѣкъ умира пълень съ мъдростъ, пълень съ плодоветѣ на мъдростъта, пълень съ нѣжната симпатия и състрадание, гдѣ ще бждатъ използувани тѣзи плодове, които той е придобилъ чрѣзъ опитностъта на живота си? Въ единъ животъ отъ непрѣкъснато блаженство?

Нѣма нужда отъ тѣхъ въ таквѣ единъ животъ. Този тукъ животъ има нужда отъ тѣхъ. Нашиятъ свѣтъ ги иска. Но ако той може да ги донесе пакъ назадъ тукъ въ служба на челоувѣчеството, слѣдъ като развитието прѣзъ другата страна на смъртъта ги е втъкало въ самата негова природа, а! тогава този дълъгъ животъ наистина ще даде своя плодъ — служение на челоувѣчеството, и тогава ние можемъ да погледнемъ на физическия животъ като на единъ отъ факторитѣ на вселената. Ако пъкъ се допустне, че челоувѣческиятъ животъ има нѣкакво значение за другата страна на смъртъта, тогава какво ще стане съ дѣтето, което е лишено отъ случая да има цѣнна опитностъ, и тѣй остава въ вѣчностъта въ една непрѣстанна нужда, нуждата отъ единъ челоувѣчески животъ каквѣто другитѣ иматъ?

Да минемъ къмъ другъ единъ въпросъ, който винаги ми се е струвалъ много повече важенъ отъ гледна точка на божествения животъ — падналия животъ, живота на пияницата, на неразвитата човѣческа душа, която просто се влачи прѣзъ живота съ очи отпуснати надолу, съ умъ несъбуденъ, лишенъ отъ силата да схване красотата на този величественъ миръ, и на всичкитѣ чудесни нѣща що могатъ да се намѣрятъ въ неговата областъ. Сравнете такова едно същество като това, чийто умъ не е нищо повече отъ нѣколко само тѣлесни усѣщания, нѣколко страсти, и една случайна груба мисль; сравнете това, едничката негова жизнена опитность, съ живота на култивирания, пълненъ съ мисли, добрѣ развитъ умъ, който изпитва радостъ отъ всички красоти, отъ всичко що е деликатно и грациозно въ свѣта; и попитайте тогава, защо единтъ трѣбва да има като едничка жизнена опитность това мизерно пълзение изъ калъта на земята, когато другиятъ, роденъ, както и първиятъ е роденъ, съ нищо задъ него, е щастливъ да плува въ видения на красота и наслада, и да намира въ своята опитность на земята толкова много нѣща, които го правятъ и пълненъ и прѣкрасенъ и сладъкъ? Това не е добро, не е право, ако ние имахме само тази едничка опитность.

Какъ прѣбраждането обяснява това? То ни казва, че изъ утробата на вѣчния Баща излизалъ всичкитѣ тѣзи зародиши-духове, които Той изпраща въ материалния свѣтъ за да растътъ и се развиятъ; че всички започватъ невѣжи, безпомощи; че всички постепенно растатъ нагорѣ, развивайки своитѣ вродени сили; че чловѣкътъ е роденъ въ свѣта за да стане съвършенъ. Не ви ли е идвало нѣкога да запитате какво значатъ тѣзи чудесни думи на Христа: „Бждете съвършени, както вашитѣ Баща на небето е съвършенъ“? Помислете какъвъ величественъ идеалъ! И какъ може той да се достигне? Даже ние, които, споредъ това учение на прѣбраждането, сме достигнали такава висота благодарение на дългата опитность въ миналото, можемъ ли да кажемъ, съ всичкитѣ наши слабости и глупости, съ ограниченостъта на нашето знание и сили, че въ този едничекъ животъ, даже започвайки го съ всичкитѣ дарове на миналото, ние можемъ да станемъ съвършени както Богъ на небето

е свършенъ? И при все това, такава е прѣдопрѣдѣленieto на челоуѣка; това и тѣкмо това значатъ думитѣ на Бриста къмъ ученицитѣ му. Сигорно Той, който се нарича „Истината“, нѣмаше да даде една заповѣдь, която е неизпълнима. Но ние имаме това божествено свършенство вжтрѣ въ насъ, както вжтрѣ въ сѣмето се крие силата на дървото. И ние имаме нужда само отъ врѣме за да изпълнимъ тази заповѣдь, за да достигнемъ величието на Образа, по който ние сме направени. Тѣй че и отъ тази гледна точка прѣраждането се вижда за необходимо.

Но вие може да кажете: „Да, въ другитѣ миpове“; не, тогава, защо? каква е смисълта на изпращането хората на разни степени на развитие въ този нашъ особенъ миръ? Гдѣ по-развититѣ сж придобивали тѣхнитѣ сили? Въ други миpове прѣди раждането? Ако е тѣй, защо тогава да идватъ за единъ урокъ само въ този миръ и тогава пакъ да ходятъ въ други миpове? Защото ние виждаме всичкитѣ степени развитие тукъ, най-долния и най-горния, и всѣка степенъ помежду. Ако вие допущате растене на другата страна на гроба тогава вие трѣбва да обясните разликата въ развитието въ този свѣтъ — защо единъ е надаренъ съ много по-вече отколкото други. Не е ли по-право, по-разумно, повече въ съгласие съ всичко що знаемъ отъ природата, че този свѣтъ е една школа, въ която идатъ души които започватъ въ дѣтския класъ, отиватъ отъ класъ въ класъ, което е животъ слѣдъ животъ, докато достигнатъ най-високия класъ въ школата, и тогава минаватъ въ други миръ, гдѣто намиратъ други уроци — едно вѣчно напрѣдване на безконечната еволюция? Но въ този свѣтъ има класове, които не могатъ га бждатъ прѣминати въ границитѣ на единъ животъ.

Тѣй че и отъ тази гледна точка прѣраждането се показва да е една необходимостъ, безъ да говоримъ за славата и вѣодушевлението що то дава на челоуѣческия животъ. Защото ако азъ зная, въ този мой животъ, че всѣко усилие което правя, всѣко жаднение съ което повдигамъ сърцето си къмъ Бога, всѣка надежда която азъ се опитвамъ да реализирамъ, всѣка служба която азъ несвършено се старая да сторя, е сѣме което ще даде своитѣ плодове, е приготвление на една споеоб-

ность, която азъ ще мога да употребявамъ за напредъ за служение Богу и на челоуѣчеството; ако азъ зная, че колкото слабо, колкото недостатъчно, колкото невѣжествено, всѣко нѣщо което азъ научавамъ е мое за винапи, и че ще идвамъ тукъ пакъ и пакъ докато изуча всички уроци на живота; а! тогава азъ нѣма да измѣчвамъ сърцето си за гдѣто съмъ още невѣжа, за гдѣто съмъ още глупава, за гдѣто съмъ още грѣшна; азъ ще зная, че макаръ да съмъ слаба днесъ ще бжда силна утрѣ, и че нѣма такава висота достигната и отъ най-високия светия която нѣма да бжде въ бждащето и моя, която се катеря по сжщата стѣлба, по която се е катерилъ той толкова дълго въ миналото.

Ето надеждата за еволюция въ живота на отдѣлния челоуѣкъ; ето славата що прѣзраждането прѣска върху челоуѣческия животъ; защото когато виждамъ падналия, мизерния, най-нечистия отъ челоуѣческия родъ, азъ мога да чувствувамъ: Ти си мой по-младши братъ, едно дѣте въ школата на живота, гдѣто азъ съмъ била прѣвъзъ твърдѣ дългъ периодъ; сжщиятъ Богъ жевѣе въ тебе, както живѣе и въ мене. И азъ чувствувамъ къмъ него тази нѣжностъ, това състрадание, което има по-старшия братъ къмъ бебето, което се мѣчи по пода. Не съ умраза, не съ надмѣнностъ, не съ присмѣхъ гледамъ азъ на него, но съ читѣ на знанието, че сжщиятъ общи животъ ще се развие у него утрѣ, че той се бори днесъ тамъ гдѣто азъ се борихъ въ далечното минало. Ето секретата на повдигането на падналия, когото ми се струва нигдѣ другадѣ не можемъ намѣри; защото ако не схванатъ тази идея, хората ще останатъ съ чувството на несправедливостъ, недоброта, за гдѣто сж хвърлени въ живота, когото тѣ не сж искали да иматъ, животъ пълентъ съ мизерия и развала.

Но ако този животъ е само начало на опитността на божеството вътрѣ въ тѣхъ, ако той е изучване азбукито на живота, тогава въ тѣхъ нѣма да се повдигне чувството на отчаяние и злоба, но ще намѣрятъ, че съвършена любовъ и съвършена справедливостъ владѣятъ въ сърцето на свѣта. Защото само едно обяснение има ми се струва на факта, гдѣто виждаме любовта божия да отива паралелно съ челоуѣческата мизерия, и това е, че това възпитание е *необходимо* за разкрива-

нето на божественитѣ сили въ челоуѣка. Ако е необходимо, тогава никой не може го избѣгна; всички трѣбва да минатъ прѣзъ него, или иначе да останатъ завинаги несъвършени, защото тѣ нѣматъ опитността, която дава челоуѣческия животъ.

.....*)
Приятели, ако ви говоря тази вечеръ по този въпросъ, то е защото азъ зная каква надежда се кри въ това учение, каква сила, какъвъ куражъ, въпрѣки трудноститѣ на живота. Азъ зная какво значение има то за измѣненитѣ сѣрца, които падатъ въ отчаяние прѣдъ загадкитѣ на живота, защото то хвърля свѣтлина върху живота и го прави разбранъ; защото мизерията на интеллигентния прѣдъ неизвѣстността на живота и една отъ най-лошитѣ мизерии, които пълнятъ сегашния свѣтъ.

Да бждемъ способни да разберемъ какво сме ние, да разберемъ отгдѣ сме дошли и кждѣ отиваме, да видимъ наврѣдъ въ живота единъ законъ, както има и единъ животъ, да се убѣдимъ че нѣма пристрастие, нѣма неправда, нѣма зло третиране даже и на една човѣческа душа; че всички хора растатъ; че всички се развиватъ; че нашитѣ по-старши сж само по-старши, а не различни по родъ отъ насъ самитѣ; че най-младшитѣ ще бждатъ такива каквито сж най-старшитѣ; че човѣкъ има въ себе си развивающиятъ се духъ на своя Баща и слѣдователно ще бжде съвършенъ; — това е надеждата — не, не надеждата, а сигурността — която това учение дава на челоуѣческата душа. И когато схванемъ учението, ние можемъ да понесемъ легко мизериятъ, страданията, отчаянието на живота, и ще знаемъ, че въ края, когато ще гледаме назадъ на този печаленъ миръ, ще можемъ да кажемъ; „Той бѣше отъ Бога, тѣй доде отъ Бога, и въ Бога се той възвърна“.

---

*) Тукъ мисисъ Безантъ говори върху това, до колко прѣбраждането е учение на Християнството въ първитѣ вѣкове, както и прѣзъ цѣлия исторически животъ на християнската църква. Ние го пропуснахме, защото заинтересованиятъ четець ще намѣри това по-подробно изложено въ брошурата „Прѣбраждането“ отъ Соф. Никовъ, глава IV. (Прѣв.)

Великата задача на настоящето.

Да се разбере и живѣе всечеловѣческото братство е дълга на настоящия исторически моментъ; това е даже условието за прогреса и щастието на челоуѣчеството.

Всемирното челоуѣческо братство не е само едно жаднение на сърцето, една заповѣдъ на религиитѣ, но и една строга обществена обязаностъ. Нито авторитетътъ на догмитѣ, ни принуждението на законитѣ, не могатъ и никога нѣма да могатъ да успѣятъ да наложатъ това братство на хората. Защото ние сме зрители днесъ на най-върла взаимна борба и конкуренция, макаръ думитѣ братство и миръ да стоятъ на устнитѣ на всички.

Братството между всичкитѣ челоуѣчески същества е единъ фактъ. Неговото реализиране е най-жизнена необходимостъ. Но то може да се достигне само съ свободното възприемане на индивидуалния разумъ подпомогнатъ отъ интуитивната сила на сърцето. Теософията апелира и къмъ двѣтѣ, разума и сърдцето. Тя излага основнитѣ закони на еволюцията, които доказватъ това братство, и разкрива абсолютната справедливостъ, скрита подъ видимото неравенство въ челоуѣческитѣ условия.

Тѣзи велики основни закони сж:

Законътъ на Единството, който установява общо начало и общъ край на всичкитѣ челоуѣци. Нашитѣ тѣла сж съставени отъ сжщитѣ химически елементи, сжщитѣ страсти вълнуватъ всички ни, сжщата интелектуална свѣтлина ни освѣтлява, въ дѣното на нашето сърце намираме сжщия източникъ на любовь и състрадание. Челоуѣкътъ е единъ божественъ зародишъ, който съдържа въ скрито състояние, подобно всѣко едно сѣме, всичкитѣ възможности на своя Създател. Той е посѣянъ въ утробата на пространството, за да се развие и отъ егоистическото и невѣжествено състояние на животното да достигне прогресивно до великия край на своята еволюция — божествената мждростъ.

Законътъ на Причинностъ, който доказва съхранението на енергията подъ всичкитѣ ѳ форми, духовни и физически. Человѣкътъ самъ приготвя своята собствена сждба. Условиата на настоящия му животъ сж тѣкмо тѣзи, които самъ той си е приготвилъ прѣзъ миналитѣ раждания. Слѣдователно, той нѣма право да мрази и хули неравенството въ богатства, интелектъ и качества между хората. Ако добъръ человекъ страда днесъ, той плаща нѣкои дългове сторени прѣзъ нѣкой миналъ животъ; ако ли прѣстѣпенъ човѣкъ успѣва днесъ, той черпи изъ склада на своята безкрайна божествена възможностъ, но печалнитѣ послѣдствия ще се явятъ отпослѣ.

Законътъ на Прѣраждане, който показва, че всѣко земно сществуване на человекъ е едно зърно отъ дългата броеница слизания на земята на единъ и сщщъ индивидуумъ; тѣзи слизания сж свързани помежду си съ отношението на причина къмъ слѣдствие и тѣй се установява факта на прогреса, иначе необяснимъ. Прѣзъ едно слизане ние научаваме само нѣколко реда отъ великата книга на природата, слѣдователно, необходими сж били множество идвания на земята за да можемъ да се повдигнемъ отъ състоянието на дивака до настоящата цивилизация, както не по-малко прѣраждания ще бждатъ необходими за да достигнемъ до пълно развитие.

Теософското Общество мисли, че разпространението на тѣзи истини ще ускори прогреса и щастието на человекството. Когато тѣ бждатъ дълбоко запечатани въ мисълта и живота на болшинството хора, злото ще се изгуби скоро отъ лицето на земята, защото то е плодъ на *невѣжеството* — истинския *прародителски* (първоначаленъ) *грѣхъ*, общъ за всички сщщества, които започватъ своята еволюция.

ТЕОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО

Satyam nasti paro dharmah.

Нѣма религија по-горѣ отъ Истината.

Цѣли:

Да образува зародиша (ядрѣта) на всемирното братство на човѣчеството безъ разлика на раса, вѣра, полъ, каста или цвѣтъ.

Да насърчи изучаването на сравнителната религија, философията и науката.

Да изслѣдва необясненитѣ закони на природата и скрититѣ сили на човѣка.

Т. О. има свои клонове по всички страни на свѣта и за сега е подраздѣлено на двадесетъ секции, именно: Американска, Английска, Индийска, Скандинавска, Австралийска, Ново-Зеландска, Холандска, Френска, Италианска, Германска, Кубанска, Унгарска, Финландска, Руска, Чехска, Южно-Африканска, Шотландска, Швейцарска, Белгийска и Индо-холандска.

Всѣки, който иска подробни свѣдения, както за самото общество, тъй и за условията за влизането въ него, може да се отнесе до Софийския клонъ на Теософското Общество, 48, 6 Септемврий, София

Теософското Общество е една организация съставена отъ ученици, принадлежащи или не, къмъ една отъ съществуващитѣ днесъ въ свѣта религии. Членовѣтъ при влизането си приематъ горнитѣ три цѣли на Обществото и всички сж съединени отъ същото желание да отстраняватъ религиозния антагонизмъ, да събератъ въ едно хората съ добра воля, каквито и да сж тѣхнитѣ религиозни убѣждения, да изслѣдватъ истинитѣ, скритѣ въ мрака на догмитѣ, и да сподѣлятъ резултата на своитѣ издирвания съ тѣзи, които се интересуватъ отъ същитѣ въпроси. Връзката, що ги свързва, не е изповѣдането една обща слѣпа вѣра, а общото търсене и жаднение подиръ Истината. Тѣ поддържатъ, че Истината трѣбва да се търси съ изслѣждане, размисление, чистота на живота, прѣданность къмъ висши идеали, и гледатъ на нея като награда, която всѣки трѣбва да заслужи, а не като догма, която се натрапва отъ авторитетъ. Тѣ

мислят, че вѣрата трѣбва да бѣде резултатъ на лично изучаване и интуиция, че тя трѣбва да се облѣга на разума, а не на думитѣ на когото и да било. Тѣ простиратъ своята толерантностъ къмъ всички, даже и къмъ нетолерантнитѣ, увѣрени, че това е единъ свещенъ дългъ на всѣкиго, а не само една тѣхна привилегия. Тѣ не искатъ да наказватъ невѣжеството, но да го прѣмахнатъ. Тѣ гледатъ на всичкитѣ религии като на несвѣршени изражения на *Божествената мѣдростъ* и, вмѣсто да ги осжждатъ, изучаватъ ги.

Тѣхниятъ девизъ е *Миръ*, цѣльта имъ — *Истината*.

Теософията може да бѣде опрѣдѣлена като събрание на истинитѣ, които съставляватъ основата на всичкитѣ религии. Тя доказва, че никоя отъ послѣднитѣ не може да претендира тѣзи истини да сѣ нейни собствени. Тя прѣдлага една философия, която прави живота разбранъ, и показва че справедливостъ и любовъ рѣководятъ еволюцията на свѣта. Тя поставя смъртта на нейното собствено мѣсто — като единъ периодически случай въ безконечния животъ — и прѣдставя живота подъ една много по-величествена форма. Тя иде да повърне на свѣта изгубената Древна Мѣдростъ, *науката за душата*; учи човѣка, че той е духа, а умътъ и и тѣлото сѣ негови инструменти и служители. Тя разтълкува свещенитѣ писания на всичкитѣ религии, като разкрива скритата имъ смисълъ, съ което ги оправдава прѣдъ разума като носители на велики истини, както винаги сѣ били тѣ въ очитѣ на просвѣтенитѣ.

Членоветѣ на Т. О. изучаватъ тѣзи истини и, когато искатъ да станатъ Теософи въ пълната смисълъ на думата, се стараятъ да ги живѣятъ.

Всѣки желающъ да изучава, да практикува толерантностъ, да се стреми къмъ високи идеали, да работи съ настойчивостъ, е приетъ на драго сърдце за членъ и негова работа остава да стане единъ день истински Теософъ.

Книги по български.

За да се запознаят читателите с Теософията — тази величествена синтеза на Наука, Философия и Религия — с нейните нови прозори въ храма на Знанието, првпоръчват им се долните теософски книги на български.

Теософски книги:

1. **Едно очертание на Теософията.** Отъ Ч. У. Ледбитеръ, првводъ отъ английски. 70 ст.
2. **Ясновидството, или силата на виждане скрититъ за обикновенитъ очи** нѣща. Отъ сжщия, който е великъ ясновидецъ. 150 л.
3. **Отъ другата страна на смъртта.** Описание на живота на хората отъ всички категории слѣдъ прага на смъртта. Отъ сжщия. 3 лева.
4. **Астралното поле.** Описанието на сжщото, но вече на мѣстото, а не на хората. Отъ сжщия. 60 ст.
5. **Незидимитъ помгачи.** Какъ се обясняватъ много чудни и необисними помощи, колга идатъ на хората въ важни моменти. Отъ сжщия 70 ст.
6. **Прѣбраждането, една велика отдавно забравена истина.** Отъ Софроний Никовъ. 70 ст. Прѣбраждането е единъ научно установенъ фактъ.
7. **Езотерическото Християнство.** Тукъ се поясняватъ ония скрити по-напрвдъ учения на Християнството, благодарение на които то става днесъ една система обяснена философски и научно. Безъ тази книга никой не може да разбере великото наше Християнство. Отъ Анна Безантъ. 160 л.
8. **Въ защита на религията.** Четири сказки отъ Софроний Никовъ. **Къмъ тѣхъ е приложена една статия отъ Ч. У. Ледбитеръ *Духовната сила на християнската църква.*** Много важна за свещеницитъ. 70 ст.
9. **Древната мъдростъ.** Отъ Анна Безантъ. Незаменима книга при основно запознаване съ Теософията. 3 лева.
10. **Изяснителната сила, нейното владане и развитие.** Отъ сжщата. Велика свѣтлина е хвърлена тукъ върху важния за човѣка въпросъ що е мисълта и какъ да я владане и съвършенствуваме за да достигнемъ всесъвършенство. 1 левъ.
11. **Човѣцитъ и неговитъ тѣла.** Отъ сжщата. Само единъ великъ мистикъ, каквато е мислъ Безантъ, може тъй майсторски да разложи и проучи сложната природа на човѣка. 1 левъ.
12. **Изъ пещеритъ и усойтъ на Индия.** Отъ Е. П. Блаватска. Нѣма по-майсторско запознаване съ тази страна на мистериятъ, Индия, отъ това, авторката на което се радваше на слабата да има езикъ втори подиръ този на Тургенева. Илюстрирана съ много фотографии. 3 л.
13. **Загадъчните племена на Синитъ Планини.** Отъ сжщата. Памето тоди е загадка за всички етнолози. Съ своитъ добри познания изъ далечното минало тя хвърля свѣтлина върху тѣхъ, а сжщо и върху другитъ тамъ народи. Цѣна 150 л.
14. **Критика на социализма и неговата обосновка.** Отъ Софроний Никовъ. Цѣна 60 ст.

Брошури :

15. **Необходимость отъ прѣбраждането.** За да завърши учението си за еволюцията, науката трѣбва да приеме, поне като хипотеза, прѣбраждането. Отъ Анни Безантъ. 20 ст.
16. **Мѣстото и работата на човѣка въ природата.** Отъ сжщата 10 ст. Когато човѣкъ прочете тѣзи доводи, разбира колко голѣма отговорност носи той въ живота.
17. **Теософията по отношение религията.** Отъ сжщата. 20 ст. Теософията не е противна на религията, а е нейна основа и източникъ.
18. **Великитѣ учители и теософското общество.** Отъ сжщата. 10 ст.
19. **Цѣльта на теософското общество.** Отъ сжщата. 10 ст.
20. **Тацитъ и др.** Разни. 10 ст.
21. **Войни и катастрофи.** Отъ Ч. Ледбитеръ. 10 ст.
22. **Еволюцията на нашатр раса.** Отъ А. Безантъ. 10 ст.
23. **Теософията по отношение социалогията.** Отъ сжщата. 10 ст.
24. **Идването на Учителя,** който се очаква въ близко врѣме. Отъ сжщата 10 ст.
25. **Имать ли животнитѣ душа?** Майсторско научно разсждение. Отъ Елена П. Блавацка. 30 ст. Благородниятъ човѣкъ не може да прочете тази брошура и да продължава да яде месо.
26. **Мистицизмъ.** Отъ Анни Безантъ. 15 ст.
27. **Доказательства на Теософията** Отъ сжщата. 15 ст.
28. **Окултната Химия.** отъ сжщата. 15 ст.
29. **Духовенъ животъ за мирския човѣкъ.** Отъ сжщата. 15 ст.
30. **Мѣстото на Учителитѣ въ религиитѣ.** Отъ сжщата. 15 ст.
31. **Реалността на невидимото.** Отъ сжщата. 15 ст.
32. **Ислямътъ.** Отъ сжщата 30 ст.
33. **Какво нѣщо е Теософското Общество.** Отъ Ч. У. Ледбитеръ и Анни Безантъ. 15 ст.
34. **Теософията по отношение политиката.** Отъ А. Безантъ. 20 ст.
35. **При нозетѣ на Учителя.** Малка книжка, гдѣто въ най-простъ езикъ е изложено великото морално учение, което човѣкъ трѣбва да живѣе. Тази книжка е едно чудо сама по себе си, защото е написана отъ едно 14 годишно момче — индусъ, чийто портретъ е приложенъ въ началото. Цѣна 1 л.

Едничекъ складъ на тѣзи книги се намира у *Книгои здателството Гужгуловъ — Котевъ*, Аксаковъ 5, София, къмъ което желающитѣ трѣба да се обръщатъ.